CUR2019H00353

FCW LEGAL
ADVOCATEN · LAWYERS · ABOGADOS

Op heden
03 OKT. 2019
ter Griffie van het
Gerecht in Eerste Aanleg
van Curaçao ingediend
De Griffier

AKTE VAN HOGER BEROEP

HET LAND CURACAO, zetelende te Fort Amsterdam 17 te Curaçao, appellant, te dezer zake domicilie kiezende ten kantore van FCW-Legal aan het Gomezplein 5 te Curacao en van welk kantoor advocaten mr. W.R. Flocker en mr. E. Kleist verklaren door appellant te zijn gemachtigd om ten deze voor en namens het Land te occuperen, bepaaldelijk ook om deze akte voor en namens het Land te ondertekenen en in te dienen;

verklaart hierbij in Hoger Beroep te komen van het vonnis, uitgesproken door het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao op **26 augustus 2019** en geregistreerd onder nummer **CUR201601517** tussen enerzijds appellant, oorspronkelijk verweerder, en anderzijds

(1) De stichting Foundation Clean Air Everywhere, statutair gevestigd en kantoorhoudende aan BB 34 te Biauwbaai te Curaçao;
(2) De heer Cornelis Gerrit van Berge, wonende Kaya Kashimiri 59 te Curaçao,
(3) Mevrouw Rubinah M. Bernardina, wonende Sucasa 58 te Curaçao,
(4) De heer Victor Daantje, wonende Kaya Kanchi 21 te Curaçao,
(5) Mevrouw Veronique Isabella Dekker, wonende Kaya Kashimiri 35 te Curaçao,
(6) De heer Roald Dekker, wonende Kaya Kashimiri 37 te Curaçao,
(7) Mevrouw Wilhelmina Johanna Dekker, wonende Blue Bay Resort BR 43 te Curaçao,
(8) De heer Arthur Donker, wonende Mons. Kieckensweg 21 te Curaçao,
(9) De heer Nellisson G. Medina, wonende Sucasa 58 te Curaçao,
(10) De heer Johan Fitzgerald van Megesen, wonende Bosweg 1 te Curaçao,
(11) De heer Gerrit Arie Mulder, wonende Blue Bay BO-5, te Curaçao,
(12) Mevrouw Jocelyn B.P. Plaate, wonende Kaya Barachiel 30 te Curaçao,
(13) Mevrouw Sanne Soeria Santoso, wonende Blue Bay BJ-05, te Curaçao;
(14) Mevrouw Yvonne Smolders van Scheers, wonende Blue Bay BK4 te Curaçao,
(15) De heer Martinus Laurens Verkade, wonende Bosweg 22 te Curaçao,
(16) De heer Marcelo Zimmerman, wonende Kaya Balastar 100 te Curaçao,
(17) De heer Arnold Dulfer, wonende Wishi 331-1A te Curaçao
(18) Mevrouw Britt Heuts, wonende Bosweg 1 te Curaçao,
(19) Mevrouw Merenciana Eg'daranelys, wonende Wishi 260 te Curaçao,
(20) De heer Jan Fokkelman, wonende te Hofweg 15 te Curaçao,

Beveelt de deurwaarder om dit stuk te betekenen aan de wederpartij(en) of de gemachtigde(n).
De rechter in eerste aanleg,
Curaçao, 13/11/19

(21) Mevrouw Jeanette Philipps Molina, wonende Wishi 331-1B te Curaçao,
(22) Mevrouw Milva Koeiman, wonende Wishi 301 te Curaçao,
(23) Mevrouw lnesia Nilensha, wonende te Veeris 211 te Curaçao,
(24) Mevrouw Pamher Usheley Basilo, wonende te Wishi 318 te Curaçao,
(25) De heer Romke Jonker, wonende te Blue Bay B0-10 te Curaçao,
(26) Mevrouw Ruthmilda J. Cicilia, wonende te Wishi 150B te Curaçao,
(27) Mevrouw Sonia M. Doran Agustien, wonende te Whishi 150B te Curaçao,
(28) De heer Stanley Bodok, wonende te Oleanderweg 10 te Curaçao,
(29) Mevrouw Tremus Fabienne Augustina, wonende te Anzueweg 18 Boca Sami te Curaçao,
(30) Mevrouw Ludmila Wilson, wonende te Wishi 330 te Curaçao,

oorspronkelijk eisers, thans geïntimeerden, ter zake van voornoemde procedure domicilie gekozen hebbende ten kantore van de advocaten mr S.A. in 't Veld en mr. P.E.A.L.M. van de Laarschot, gevestigd aan de Christinalaan 11 te Curaçao.

Appellant verzoekt aantekening in het Register dat het Land zijn zaak door een advocaat wenst te doen bepleiten.

Curaçao, 3 oktober 2019.

E. Kleist

W.R. Flocker

12 NOV. 2019
ter Griffie van het
Gerecht in Eerste Aanleg
van Curaçao ingediend
De Griffier

FCW LEGAL
ADVOCATEN - LAWYERS - ABOGADOS

Aan het Gemeenschappelijk Hof van Justitie
van Curaçao, Aruba, Sint Maarten en
van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Datum: 12 november 2019

CUR2019H00353

MEMORIE VAN GRIEVEN

in de zaak van

De openbare rechtspersoon HET LAND CURAÇAO (hierna: "**het Land**"),
appellant,
oorspronkelijk verweerder,
gemachtigden: mr. W.R. Flocker en mr. drs. E. Kleist

tegen

(1) De stichting **FOUNDATION CLEAN AIR EVERYWHERE**,
(2) Cornelis Gerrit van Berge,
(3) Rubinah M. Bernardina,
(4) Victor Daantje,
5) Veronique Isabella Dekker,
(6) Roald Dekker,
(7) Wilhelmina Johanna Dekker,
(8) Arthur Donker,
(9) Nellisson G. Medina,
(10) Johan Fitzgerald van Megesen,
(11) Gerrit Arie Mulder,
(12) Jocelyn B.P. Plaate,
(13) Sanne Soeria Santoso,
(14) Yvonne Smolders van Scheers,
(15) Martinus Laurens Verkade,
(16) Marcelo Zimmerman,
(17) Arnold Dulfer,

(18) Britt Heuts,
(19) Merenciana Eg'daranelys,
(20) Jan Fokkelman,
(21) Jeanette Philipps Molina,
(22) Milva Koeiman,
(23) lnesia Nilensha,
(24) Panther Usheley Basilo,
(25) Romke Jonker,
(26) Ruthmilda J. Cicilia,
(27) Sonia M. Doran Agustien,
(28) Stanley Bodok,
(29) Tremus Fabienne Augustina,
(30) Ludmila Wilson,
geïntimeerden, oorspronkelijk eisers,
gemachtigden: mr. S.A. in 't Veld en mr. P.E.A.L.M. van de Laarschot.

EdelGrootAchtbare leden van het Hof,

Inleiding

1. Appellant, verder ook te noemen "**het Land**", is bij akte van appèl, ingediend op 3 oktober 2019 (zie **productie # 1**), tijdig in hoger beroep gekomen tegen het eindvonnis van het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao, d.d. 26 augustus 2019 onder zaaknummer CUR201601517 (zie **productie # 2**) en het daaraan voorafgaande tussenvonnis van 14 januari 2019 onder hetzelfde zaaknummer (zie **productie # 3**), hierna te noemen "de **Vonnissen**", gewezen tussen appellant als verweerder en geïntimeerden, nader ook te noemen "**Clean Air e.a.**", als eisers.

2. Het Land kan zich noch met de inhoud van de Vonnissen, noch met de gronden, waarop de Vonnissen werden gewezen, verenigen en wenst daartegen de navolgende grieven aan te voeren. Ondanks de in het navolgende te formuleren grieven op de Vonnissen waarvan beroep, wenst het Land echter met dit hoger beroep het tussen partijen gerezen geschil geheel aan uw Hof ter beoordeling voor te leggen.

3. Het Land verzoekt al hetgeen hij in eerste aanleg reeds heeft doen stellen en betogen als hier woordelijk herhaald en ingelast te willen beschouwen ter verdere motivering van de grieven die hieronder worden aangevoerd, waarbij appellant het Hof ook nog verzoekt

de door hem op iedere individuele grief gegeven toelichting aan te willen merken als toelichting op alle andere in deze memorie geformuleerde grieven. Het Land handhaaft zijn in Eerste Aanleg geponeerde stellingen in hoger beroep onverkort.

4. Alvorens verder op die grieven in te gaan, verzoekt het Land aantekening in het algemene register dat het Land zijn zaak, ter zitting van het Hof, door een advocaat wenst te doen bepleiten.

5. Het gaat in deze zaak met name om eisers die benedenwinds het Schottegat wonen (r.o. 2.1 van het eindvonnis). Zij hebben erop gewezen dat de hoeveelheid zwaveldioxide en fijnstof in de lucht internationaal aanvaarde normen ruimschoots overschrijdt (r.o. 2.3).

6. Clean Air e.a. stellen dat het Land jegens Clean Air e.a. onrechtmatig heeft gehandeld door in onvoldoende mate zorg te dragen voor de luchtkwaliteit in het gebied benedenwinds het Schottegat (r.o. 2.1). Clean Air e.a. beroepen zich daarbij op schendingen van de grondrechten zoals verwoord in art 2 EVRM en artikel 8 EVRM.

7. In de Vonnissen heeft het Gerecht geoordeeld dat het Land jegens Clean Air e.a. onrechtmatig handelt (1) door voor wat betreft de mate van luchtverontreiniging geen deugdelijk normenstelsel vast te leggen, (2) door effectieve maatregelen gericht op bescherming van het privéleven en de woonomgeving achterwege te laten en (3) door onvoldoende informatie te verstrekken over de luchtverontreiniging en de risico's daarvan.[1)]

8. Het Gerecht heeft het Land een rechtsplicht opgelegd om ervoor zorg te dragen dat vanaf 1 september 2020 ter plaatse van het meetstation Kas Chikitu geen overschrijding plaatsvindt van de luchtkwaliteitsnormen voor zwaveldioxide (SO_2) en fijnstof(PM) zoals vastgelegd in de WHO-guidelines als vermeld in productie 7F bij verzoekschrift, althans geen overschrijding plaatsvindt van door het Land vast te stellen en op deugdelijke wijze bekend te maken alternatieve normen voor zwaveldioxide (SO_2) en fijnstof (PM).

9. Het Land is van mening dat het Land juridisch **niet** verplicht kan worden om de uitstoot aan zwaveldioxide (SO_2) en fijnstof (PM) binnen korte tijd en in aanzienlijke mate te verminderen.

10. Ten eerste hebben geïntimeerden nimmer overtuigend kunnen aantonen dat de hoeveelheden zwaveldioxide (SO_2) en fijnstof (PM) welke heden door de bedrijven

[1] Zie r.o. 3.1 van het vonnis van 26 augustus 2019

nabij het Schottegat worden uitgestoten een reële onmiddellijke dreiging vormen voor het leven van de bewoners benedenwinds het Schottegat.

11. En ten tweede dient er ook met de economische en sociale belangen van de maatschappij als geheel rekening te worden gehouden en met name voor een Land als Curaçao met een kleine gemeenschap en een beperkte hoeveelheid aan geldmiddelen om het probleem van de milieuvervuiling voortvarend aan te kunnen pakken. Het is van belang om de kosten van extra maatregelen of te wegen tegen het effect op de lange termijn en het maatschappelijk draagvlak voor de te treffen maatregelen.

12. En ten derde is het Land van mening dat er geen rechtsplicht van het Land jegens Clean Air e.a. bestaat om de uitstoot te beperken tot het niveau als aangenomen door het Gerecht. Wel dient hierbij te worden opgemerkt dat het ontbreken van een dergelijke rechtsplicht en het onderhavige ingestelde hoger beroep op geen enkele wijze in de weg staan aan het streven van de Overheid om een hoger luchtkwaliteitsniveau aan te houden dan verplicht is.

13. Deze memorie van grieven bevat de uitgebreide motivering van de bezwaren die het Land heeft tegen de Vonnissen van het Gerecht.

<u>Grieven en de toelichting op de grieven</u>

Grief 1

14. Ten onrechte heeft de eerste rechter het Land veroordeeld voor iets wat Clean Air e.a. niet hebben gevorderd. De eerste rechter handelt in strijd met artikel 48b Rv welke als volgt luidt: "*De rechter beslist over alles hetgeen partijen hebben gevorderd.*"

Toelichting op grief 1

15. Clean Air e.a. hebben in randnummer 66 van hun verzoekschrift in eerste aanleg gesteld dat de luchtkwaliteit continue door de Overheid wordt gemeten op 2 plaatsen, Beth Chaim en Kas Chikitu.

16. Ten aanzien van het meetstation Beth Chaim hebben Clean Air e.a. in punt (ii) van hun petitum in hun verzoekschrift in eerste aanleg van het Gerecht het volgende gevorderd:

> "*het Land Curaçao op te dragen om binnen 2 (twee) maanden na toezending van de uitspraak in deze, de hoeveelheid zwaveldioxide (SO2) en PM (fijnstof)*

gemeten door het meetstation te Beth Chaim zodanig te (doen) beperken dat wordt voldaan aan de luchtkwaliteitsnormen gehanteerd door de WHO als vermeld in productie 7F." (onderstreping EKL)

17. Vervolgens komt de eerste rechter in r.o. 2.30 van het eindvonnis met betrekking tot het meetstation Beth Chaim tot de volgende overweging:

> "*In hun vordering richten eisers zich op de luchtkwaliteit zoals die gemeten wordt door het meetstation te Beth Chaim. Vast staat dat dit meetstation zich bevindt in het gebied dat direct grenst aan het industrieterrein van Isla en dat in de directe omgeving van dat meetstation geen mensen wonen. Het meetstation te Kas Chikitu bevindt zich daarentegen wel middenin bewoond gebied. Het Land heeft betoogd dat het gelet hierop niet in de rede ligt om de metingen van Beth Chaim tot uitgangspunt te nemen. Het gerecht volgt het Land hierin.*" (onderstreping EKL)

18. In r.o. 2.30 van het eindvonnis geeft het Gerecht dus al in feite aan dat het geen grond ziet voor een toewijzing van de vordering van Clean Air e.a. ten aanzien van de luchtmetingen door het meetstation Bath Chaim zoals geformuleerd door Clean Air e.a. in hun petitum onder (ii) in hun verzoekschrift

19. Het is dan ook onbegrijpelijk dat het Gerecht dan vervolgens een beslissing neemt over hetgeen Clean Air e.a. **niet** hebben gevorderd. In r.o. 3.2 van het eindvonnis komt het Gerecht tot de volgende veroordeling:

> "*veroordeelt het Land om ervoor zorg te dragen dat vanaf 1 september 2020 ter plaatse van het meetstation Kas Chikitu geen overschrijding plaatsvindt van de luchtkwaliteitsnormen voor zwaveldioxide (S02) en fijnstof(PM) zoals vastgelegd in de WHO-guidelines als vermeld in productie 7F bij verzoekschrift, althans geen overschrijding plaatsvindt van door het Land vast te stellen en op deugdelijke wijze bekend te maken alternatieve normen voor zwaveldioxide (S02) en fijnstof(PM).*" (Onderstreping EKL)

20. Deze veroordeling van het Land door het Gerecht is des te onbegrijpelijker nu het Land in haar verweer in eerste aanleg reeds heeft aangegeven dat de metingen door het meetstation te Kas Chikitu vanaf 2016 een dalende trend te zien geven en dat sinds 2016 de SO_2 jaarnormen te kas Chikitu niet meer worden overschreden. [2)]

[2] Zie Randnummer 39 in de Conclusie van Dupliek van het Land in eerste aanleg.

21. In productie 42A van hun Akte Overlegging Producties en Akte Uitlatingen hebben Clean Air e.a. de meetresultaten van het meetstation te Kas Chikitu overgelegd. Uit deze cijfers blijkt dat de uitstoot van SO_2 sinds 2015 een dalende trend vertoont en in 2017 met een waarde van 59 µg/m3 (zie **productie # 1**) zelfs onder het jaargemiddelde van de grenswaarde voor immissie van SO_2 ligt. Deze grenswaarde bedraagt 80 $\mu g/m^3$ en is vastgelegd in artikel 6.3 van Attachment F van de Hindervergunning voor o.a. de ISLA.

22. En ook ten aanzien van de uitstoot van fijnstof liggen de meetresultaten van het meetstation Kas Chikitu onder de grenswaarde van 40 $\mu g/m^3$ (zie **productie # 1**).

Grief 2

23. Ten onrechte heeft het Gerecht in r.o. 2.4 geoordeeld dat het Land zijn betwisting van het door Clean Air e.a. gestelde causaal verband tussen de gezondheidsklachten van de bewoners benedenwinds het Schottegat en de uitstoot van installaties op het industrieterrein aan het Schottegat, op geen enkele wijze heeft geconcretiseerd.

Toelichting op grief 2

24. Clean Air e.a. hebben gesteld dat de luchtkwaliteit benedenwinds het Schottegat leidt tot gezondheidsklachten, zoals met betrekking tot de luchtwegen, en tot overlast in de vorm van ernstige stank (r.o. 2.3 eerste volzin eindvonnis).

25. Het gaat om bewoners benedenwinds het Schottegatweg die stellen last te hebben van een zeer slechte luchtkwaliteit en menen de oorzaak daarvan bij de ISLA, RdK en CRU te moeten leggen. Het gaat dus om klachten die het gevolg zijn van de uitstoot van de installaties op het industrieterrein aan het Schottegat waarvan de bewoners benedenwinds woonachtig zijn.

26. Ingevolge artikel 129 Rv draagt de partij die zich beroept op rechtsgevolgen van door haar gestelde feiten of rechten, de bewijslast van die feiten of rechten, tenzij uit enige bijzondere rechtsregel of uit de eisen van redelijkheid en billijkheid een andere verdeling van de bewijslast voortvloeit.

27. Nu Clean Air e.a. menen dat de luchtkwaliteit benedenwinds het Schottegat door de activiteiten van Isla, RdK en CRU wordt beïnvloed, zullen Clean Air e.a. ook het causaal verband moeten aantonen tussen de uitstoot van fijnstof en zwaveldioxide door

de Isla, RdK en CRU enerzijds en de gezondheidsklachten van de bewoners benedenwinds het Schottegat anderzijds.

28. Het Land heeft dat causaal verband betwist. Volgens het Land hebben Clean Air e.a. niet aangetoond dat de door hen gestelde klachten het gevolg zijn van de uitstoot van installaties op het industriegebied aan het Schottegat, omdat bewijzen in de vorm van medische rapporten ontbreken (r.o. 2.4 tweede volzin eindvonnis). Het Land heeft dus gesteld dat eisers het causaal verband niet met bewijzen hebben onderbouwd.

29. Ingevolge artikel 129 Rv hadden Clean Air e.a. het causaal verband moeten aantonen. Dat hebben Clean Air e.a. niet gedaan, althans noch uit de stukken van eisers noch uit het vonnis is gebleken dat Clean Air e.a. daaraan hebben voldaan. Clean Air e.a. hebben niet aangetoond dan wel hebben niet kunnen aantonen dat de door hen gestelde klachten het gevolg zijn van de uitstoot van installaties op het industriegebied aan het Schottegat.

30. De eerste rechter komt in r.o. 2.5 van het eindvonnis tot een onterechte conclusie door te oordelen dat het vereiste causaal verband tussen de luchtverontreiniging benedenwinds het Schottegat en de aantasting van het privéleven en de woonomgeving van burgers in dat gebied in voldoende mate is komen vast te staan.

Grief 3

31. Ten onrechte trekt de eerste rechter in r.o. 2.29 van het eindvonnis conclusies op basis van feiten die weliswaar in het geding te zijner kennis zijn gekomen maar die zich nog niet hebben voorgedaan en dus nog niet zijn komen vast te staan. Er is gehandeld in strijd met artikel 128 lid 1 Rv.

Toelichting op grief 3

32. In zijn overwegingen stelt de rechter enerzijds vast dat Refineria de Korsow (RdK) voornemens is de exploitatie door een ander te doen voortzetten omdat de exploitatie van de raffinaderij door de ISLA per 31 december 2019 ten einde loopt, maar anderzijds gaat de eerste rechter in r.o. 2.29 van het eindvonnis er nu al vanuit dat met de nieuwe exploitant wel geen afspraken zullen worden gemaakt en "*is de dreiging van voortduring van het onrechtmatig handelen (*door het Land*) nog onverminderd aanwezig*" (tussen haakjes geplaatst door EKL).

33. De eerste rechter heeft aan zijn beslissing dus feiten ten grondslag gelegd waarvan hij verwacht dat die in de toekomst zich zullen manifesteren, maar ten tijde van zijn beslissing zich nog niet hebben voorgedaan.

34. Het betreft hier een rechterlijke uitspraak die uitgaat van veronderstellingen waarvan de juistheid nog een vraag is, met betrekking tot het objectieve recht en/of de feitelijke toedracht betreffende de milieuvervuiling en om die reden is het Land van mening dat het hoger beroep gerechtvaardigd is.

Grief 4

35. De eerste rechter heeft de grens van de rechtsvormende taak van de rechter overschreden. De eerste rechter komt in zijn vonnis met een wetgevingsbevel. Het Gerecht neemt geen afstand van de machtenscheiding zoals voorgestaan door Montesquieu en welke voor onze Staatsregeling en Statuut leidend is.

Toelichting op grief 4

36. In r.o. 2.31 van het eindvonnis geeft de eerste rechter aan dat in het tussenvonnis het Gerecht heeft overwogen dat de WHO-richtlijnen op zichzelf niet bindend zijn, maar dat aan die normen wel betekenis kan toekomen, met name omdat zij zijn gebaseerd op breed gedragen wetenschappelijke inzichten en gericht zijn op de bescherming van de gezondheid.

37. Vervolgens komt het Gerecht in r.o. 2.32 van het eindvonnis tot het oordeel dat nu de WHO-richtlijnen niet bindend zijn en het Land niet heeft aangevoerd welke normen dan wel zouden (moeten) gelden, het er daarom voor moet worden gehouden dat een normenstelsel voor de luchtkwaliteit in algemene zin, dus afgezien van individuele hindervergunningen, niet bestaat.

38. In r.o. 2.32 van het eindvonnis oordeelt het Gerecht dat het Land de positieve verplichting uit hoofde van artikel 8 om een deugdelijk wettelijk en bestuurlijk kader in te stellen dat voorziet in een effectieve bescherming tegen aantasting van het privéleven en de woonomgeving, niet is nagekomen. Daardoor heeft het Land als het ware over zichzelf het risico afgeroepen dat de WHO-normen moeten worden toegepast, ondanks dat het Land staande houdt dat de WHO-normen niet bindend zijn en hier te lande niet behoren te worden toegepast.

39. En in r.o. 2.36 van het vonnis komt het Gerecht dan tot de conclusie "....*dat het Land* ***verplicht is*** (vetgedrukt en onderstreept door EKL) *de hoeveelheid zwaveldioxide en fijnstof in overeenstemming te brengen met de WHO-normen, althans in overstemming met alternatieve en deugdelijk bekendgemaakte normen (al dan niet de door het Land aangehaalde Europese normen).*

40. En ten aanzien van de alternatieve normen legt het Gerecht in r.o. 2.36 nog de volgende verplichting op: "*Het spreekt vanzelf dat die alternatieve normen de toets van artikel 8 EVRM moeten kunnen doorstaan,....*"

41. Deze overwegingen van het Gerecht betekenen dat het Land verplicht wordt met een normenstelsel voor de luchtkwaliteit in algemene zin te komen en deze door middel van regelgeving aan de justitiabelen op te leggen.

42. Het Land hanteert reeds normen voor de luchtkwaliteit. Deze zijn opgenomen in attachment F in de hindervergunning voor Isla en geven aan tot welke maximumwaarde gemiddeld per jaar aan SO_2 en PM mag worden uitgestoten. Deze normen zijn jaren geleden ingevoerd. Het Land is thans bezig deze normen aan te passen. Zoals reeds in eerste aanleg door het Land is aangevoerd, is het Land in samenwerking met Royal HaskoningDHV aan het opstellen van een wettelijke regeling voor luchtkwaliteitsnormen.

43. Aan het Land komt een zekere mate van beleidsvrijheid toe, doch het Gerecht gaat er te gemakkelijk vanuit dat het zich daarin mag mengen en aan die vrijheid zekere beperkingen mag opleggen. De eerste rechter overweegt in r.o. 2.36 laatste volzin weliswaar als volgt: "...*het gaat de taak van de rechter te buiten om de inhoud van die normen op voorhand concreet in te vullen*". Maar uit de uitspraak van 26 augustus 2019 kan tocht duidelijk worden opgemaakt dat het Gerecht op de stoel van de wetgevende en van de uitvoerende macht is gaan zitten door de wetgever en het Land de twee volgende alternatieve maatregelen voor de luchtkwaliteit op te leggen:

- De verplichting voor het Land inhoudende dat vanaf 1 september 2020 op het meetpunt Kas Chikitu geen overschrijdingen meer mag plaatsvinden van de luchtkwaliteitsnormen voor SO_2 en PM zoals vastgelegd in de WHO-guidelinesop het meetpunt Kas Chikitu of,

- De verplichting voor de wetgever inhoudende dat per 1 september 2010 een wettelijke regeling van kracht is met daarin luchtkwaliteitsnormen die voldoen aan de minimumeisen van artikel 8 EVRM.

44. Beide verplichtingen kunnen op deze korte termijn niet worden gerealiseerd. Het Land kan de door het Gerecht opgelegde verplichting alleen nakomen als het Land onrealistisch diep ingrijpt op de bedrijfsmatige activiteiten op het industriegebied Schottegat en het verkeer in de omgeving van het meetpunt. Om per 1 september 2020 te kunnen voldoen aan de normen zoals gesteld door de WHO of andere internationaal geaccepteerde normen zoals die van de EU of USA, zal het Land de bronnen die SO_2 en PM emitteren, zoals industrie, verkeer en scheepvaart, krachtig, ingrijpend en vergaand moeten aanpakken. Een dergelijke aanpak is om redenen van financiële, economische, technische en/of praktische aard op een termijn van een jaar zoals het Gerecht heeft opgedragen, niet mogelijk. Een dergelijke aanpak zal wettelijk moeten worden verankerd. En dit laatste valt evenmin binnen de termijn welke het Gerecht heeft vastgesteld, te realiseren.

45. En ook de verplichting voor de wetgever om per 1 september 2020 met een wettelijke regeling te komen met daarin luchtkwaliteitsnormen die voldoen aan de minimumeisen van artikel 8 EVRM, is gezien de dagelijkse wetgevende praktijk van het Land eveneens niet haalbaar.

Grief 5

46. Ten onrechte heeft de Eerste Rechter in r.o. 2.4. van zijn vonnis aan het verweer van het Land een rechtsfeit ten grondslag gelegd dat niet door partijen is gevorderd. De Eerste Rechter heeft het voorschrift van artikel 48b Rv geschonden.

Toelichting op Grief 5

47. In de onderhavige zaak gaat het om de klachten van bewoners benedenwinds het Schottegat en waarvan de klachten in het bijzonder het gevolg zijn van de uitstoot van de hoeveelheden fijnstof en zwaveldioxide die door de installaties op het industrieterrein aan het Schottegat worden uitgestoten. Het gaat dus om de uitstoot van de activiteiten van de installaties op het industriegebied aan het Schottegat.

48. En wat zegt nu de eerste rechter in r.o. 2.10 tweede volzin: "Het Land miskent hiermee dat het in deze zaak niet gaat om de uitstoot van een of meer specifieke bedrijven, maar om de verantwoordelijkheid van het Land voor de luchtkwaliteit als zodanig (zie ook reeds 4.2 van het tussenvonnis)".

49. De eerste rechter beperkt de gevolgen van de luchtverontreiniging dus niet tot de bewoners benedenwinds Schottegat maar breidt de heeft dus aan zijn uitspraak een rechtsfeit ten grondslag gesteld die niet door geïntimeerden is gevorderd.

Grief 6

50. Ten onrechte heeft het Gerecht in r.o. 2.12 van het eindvonnis geoordeeld dat uit de richtlijnen van de WHO in redelijkheid niet anders kan worden afgeleid dan dat aanleiding bestond om tot aanscherping van de milieunormen te komen en het Land dus wel gebruik had moeten maken van de mogelijkheden tot aanpassing van de voorwaarden in hindervergunningen.

Toelichting op Grief 6

51. Volgens de eerste rechter had het Land de WHO-normen als maatstaf moeten nemen om tot aanscherping van de milieunormen te komen. Dit wordt nog eens benadrukt in r.o. 2.8 waarin het Gerecht stelt dat niet van de normen van het Land zoals vastgesteld in Attachment F van de hindervergunningen kan worden uitgegaan voor het antwoord of het vereiste minimumniveau is overschreden. En wel omdat deze normen in Attachment F zijn gebaseerd op Amerikaanse normen uit 1979 welke op geen enkele wijze weerspiegelen hetgeen internationaal maximaal aanvaardbaar wordt geacht. En wederom verwijst het Gerecht hiervoor naar de WHO-normen.

52. En in r.o. 2.36 verplicht het Gerecht het Land zoals we hierboven reeds hebben aangegeven, om de uitstoot van SO_2 en fijnstof in overeenstemming te brengen met de WHO-normen althans in overeenstemming met alternatieve en deugdelijk bekend gemaakte normen (al dan niet de door het Land aangehaalde Europese normen).

53. Maar in r.o. 4.4 van het tussenvonnis van 14 januari 2019 heeft het Gerecht met een ander oordeel ten aanzien van de WHO-guidelines als baken voor de normen die het Land zou moeten hanteren voor de aanscherping van de milieunormen:

> *"Terecht heeft het Land er echter op gewezen dat deze guidelines niet kunnen worden beschouwd als juridisch bindende normen, bij schending waarvan reeds om die reden sprake is van onrechtmatig handelen. Dit blijkt uit de in 2.19 geciteerde passages uit het WHO-rapport, met name waar wordt gesteld dat de guidelines bedoeld zijn "to inform policy-makers and to provide appropriate targets for a broad range of policy options" en waar wordt vermeld dat overheden "should consider their own local circumstances carefully before*

adopting the guidelines directly as legally based standards." Voor zover eisers een andere opvatting bepleiten, verwerpt het gerecht dat standpunt."

54. Kortom, de WHO-richtwaarden zijn richtsnoeren die het Land op zichzelf niet binden.

Grief 7

55. Ten onrechte stelt het Gerecht in r.o. 2.13 en 2.14 dat het Land geen maatregelen heeft genomen om de geconstateerde luchtverontreiniging ook *feitelijk* te verminderen. Ten onrechte stelt het Gerecht dat het Land niet concreet en onderbouwd heeft aangetoond dat zij effectieve maatregelen heeft genomen om de geconstateerde luchtverontreiniging ook feitelijk te verminderen.

Toelichting op grief 7

56. Het Land heeft wel degelijk maatregelen getroffen. Het Land heeft ter comparitie aangegeven dat een "*aanpassing van de installatie van de raffinaderij*" heeft plaatsgevonden, dat thans (ook) "*natuurlijk gas*" als brandstof in het raffinageproces van Isla wordt gebruikt en dat Aqualectra "*schonere Brandstof*" gebruiken. Deze aanpassingen hebben plaatsgevonden door inspanningen van het Land richting deze bedrijven.

57. Hier trekt de eerste rechter een conclusie die hij niet nader onderbouwd. De eerste rechter stelt het Land ter comparitie heeft gesteld dat sinds de indiening van het inleidend verzoekschrift in 2016 een "aanpassing van de installatie van de raffinaderij" heeft plaatsgevonden en dat thans (ook) "natuurlijk gas" als brandstof in het raffinageproces van Isla wordt gebruikt en dat Aqualectra en CRU "schonere brandstof" gebruiken.

58. Vervolgens bagatelliseert het Gerecht de door het Land getroffen maatregelen door te stellen dat de luchtverontreiniging sinds 2017 weliswaar is verminderd maar dat die vermindering wel het gevolg zal zijn van de productiedaling van de Isla. Volgens de eerste rechter is de productiedaling "*veroorzaakt door externe factoren die los staan van maatregelen gericht op het terugdringen van de luchtverontreiniging*"[3)].

59. En om het belang van het Land nog meer naar de achtergrond te verschuiven bedient het Gerecht zich van hypotheses. Zo stelt hij in r.o. 2.29 het volgende: "*Aangenomen moet immers worden dat die afname niet het gevolg is van actief overheidsingrijpen ter*

[3] R.o. 2.14 van het vonnis d.d. 26 augustus 2019

verbetering van de luchtkwaliteit, maar van extern factoren die daarvan los staan (namelijk de economische en juridische perikelen waarmee de exploitant van de raffinaderij kampt en het naderende einde van die exploitatie per 31 december 2019)."

Grief 8

60. Ten onrechte heeft het Gerecht in r.o. 2.18 geoordeeld dat het Land onvoldoende inzicht heeft gegeven in de door hem toegepaste belangenafweging. Ten onrechte heeft het Gerecht geoordeeld dat het Land op geen enkele wijze heeft geconcretiseerd in hoeverre het belang van burgers in het benedenwindse gebied bij bescherming tegen aantasting van hun grondrecht een rol heeft gespeeld.

61. Het Gerecht heeft in r.o. 2.20 onvoldoende gemotiveerd waarom het Land geen "fair balance" in acht heeft genomen tussen enerzijds het recht van eisers op eerbiediging van hun grondrecht en anderzijds het belang van de samenleving als geheel bij onverminderd behoud van de activiteiten die voor de luchtverontreiniging zorgen. In r.o. 2.19 stelt het Gerecht dat het Land niet heeft gesteld, laat staan onderbouwd, om welke reden.

Toelichting op grief 8

62. Zoals het Gerecht zelf in r.o. 2.11 stelt is het aan de Overheid om te rechtvaardigen waarom enkelen (bewoners benedenwinds het Schottegat) de zware last van aantasting van hun grondrechten moeten dragen ten behoeve van het algemeen belang.

63. In haar pleitaantekeningen heeft het Land aangegeven dat de kleinschaligheid en armlastigheid en met name financiële redenen, het treffen van maatregelen in de weg heeft gestaan.

64. Zo heeft het Land gesteld: "*De begroting van Curaçao 2015 is ongeveer Naf 2.055.706.800,--*[4]*. De ontwerpbegrotingen van Curaçao over de jaren 2016 t/m 2019 zijn nog niet goedgekeurd maar zullen niet veel afwijken van het bedrag van Naf 2 miljard. Om de milieuvervuiling aan te pakken, zal de sterk verouderde en versleten raffinaderij moeten worden gerenoveerd. De raffinaderij is eigendom van de RdK waarvan het Land de aandeelhouder is. Het upgraden zal ongeveer Naf 5 miljard*

[4] Zie Staten van Curaçao, zitting 2014-2015: Memorie van Toelichting op de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2015, Verzamel- en Consolidatiestaat, blz 605-609 op de website van het College Financieel Toezicht: www.cft.cw

bedragen[5]*. De onderhandelingen met potentiele operators/huurders voor de raffinaderij die de renovatiekosten geheel of voor een deel voor hun rekening zullen nemen, is nog in volle gang.*"

65. Het Land heeft verder aangegeven dat de Isla raffinaderij een bijdrage van 6% in het reële Bruto Binnenlands Product (BBP) van Curaçao levert en een werkgelegenheid van om en nabij 2700 directe en indirecte arbeidsplaatsen

66. Met het aanreiken van deze financiële gegevens beoogt het Land aan te geven dat het gebrek aan geldmiddelen in de weg hebben gestaan aan het treffen van méér maatregelen om de milieuvervuiling tegen te gaan.

67. Het Land is dus binnen de hem toekomende beoordelingsruimte gebleven. Het Gerecht heeft niet nader gemotiveerd waarom het desondanks in r.o. 2.20 heeft moeten oordelen dat het Land de hem toekomende beoordelingsruimte wel heeft overschreden.

68. De eerste rechter heeft niet nader gemotiveerd waarom hij ondanks de hierboven door het Land aangevoerde redenen van kleinschaligheid en armlastigheid, toch heeft gemeend aan de belangen van geïntimeerden meer gewicht te moeten geven. Het is onbegrijpelijk waarom het Gerecht het belang van het Land achterstelt bij dat van Clean Air e.a., terwijl het Gerecht in r.o. 4.9 van het tussenvonnis nog tot het volgende oordeel is gekomen: "*De artikelen 2 en 8 EVRM vergen niet dat de daardoor beschermde mensenrechten steeds — per definitie — boven de andere belangen worden gesteld, zoals economische belangen. Bovendien moeten de artikelen 2 en 8 EVRM worden uitgelegd op een manier die geen onmogelijke of disproportionele last op de overheid legt.*"

Grief 9

69. Ten onrechte oordeelt het Gerecht in r.o. 2.22 dat het Land niet aan zijn informatieverplichting ex artikel 8 EVRM heeft voldaan.

Toelichting op grief 9

70. In r.o. 2.22 en 2.23 somt het Gerecht een hele reeks aan informatie op welke het Land heeft verstrekt. Uit deze opsomming blijkt aldus dat het Land voldoende informatie heeft verstrekt. Daarbij geeft het Gerecht niet aan wat volgens haar dan wel precies door het EVRM onder het begrip "*informatie in het kader van artikel 8 EVRM*" moet worden verstaan.

[5] Environmental Policy Plan Curacao

Grief 10

71. Ten onrechte heeft het Gerecht in r.o. 2.23 en r.o. 3.1 geconcludeerd en geoordeeld dat het Land onrechtmatig heeft gehandeld jegens eisers m.b.t. normstelling voor de luchtvervuiling, de effectieve maatregelen gericht op bescherming van het privéleven van eisers en de informatieverplichting.

Toelichting op grief 10

72. Hoe kan er sprake zijn van onrechtmatig handelen zijdens het Land nu het Gerecht in r.o. 4.4 van het tussenvonnis het volgende heeft verwoord: "*Terecht heeft het Land er echter op gewezen dat deze guidelines niet kunnen worden beschouwd als juridisch bindende normen, bij schending waarvan reeds om die reden sprake is van onrechtmatig handelen.*

73. Nu de WHO-normen niet als voor het Land bindende normen kunnen worden aangemerkt, kan er geen sprake zijn van onrechtmatig handelen door de WHO-richtlijnen niet toe te passen. Er is evenmin een rechtstreeks werkende verdragsbepaling die het Land verplicht tot een bepaalde reductie van de uitstoot van zwaveldioxide en fijnstof. Hoe kan er dan sprake zijn van onrechtmatig handelen zijdens het Land, temeer daar het Land sinds jaren milieunormen heeft gehanteerd welke zijn gebaseerd op Amerikaanse grenswaarden en temeer daar het Land heeft aangegeven op korte termijn de Europese normen voor luchtkwaliteit te zullen hanteren.

Grief 11

74. Ten onrechte heeft de eerste rechter bij zijn beoordeling de stellingen van de gevoegde partijen niet meegenomen en welke stellingen de standpunten van het Land ondersteunen.

Toelichting op grief 11

75. Bij voeging schaart de derde zich aan de zijde van één van de hoofdpartijen. Een gevoegde partij kan de stellingen van de hoofdpartij aanvullen[6]. Het standpunt van de hoofdpartij wordt door de gevoegde partij ondersteund.

[6] HR 22 juni 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW9067

76. In r.o. 3.1. verklaart het Gerecht voor recht dat het Land ter zake de luchtkwaliteit in het gebied benedenwinds het Schottegat onrechtmatig jegens eisers heeft gehandeld door voor wat betreft de mate van luchtverontreiniging geen deugdelijk normenstelsel vast te, door effectieve maatregelen gericht op bescherming van het privéleven en de woonomgeving achterwege te laten en door onvoldoende informatie te verstrekken over de luchtverontreiniging en de risico's daarvan

77. Het Gerecht heeft de onrechtmatigheid gekoppeld aan het niet voldoen aan de WHO Richtlijnen. Het Gerecht veronderstelt de toepasselijkheid van de WHO Richtlijnen op Curaçao, en het Gerecht verklaart dat de normen in de WHO Richtlijnen op Curaçao van toepassing en leidend zijn, als ware de WHO Richtlijnen geldend recht op Curaçao.

78. De Isla heeft in haar CvD aangetoond dat de WHO Richtlijnen niet een juridisch bindende status hebben. De Rechtbank Den Haag heeft in een uitspraak van 27 december 2017 overwogen dat de WHO Richtlijnen niet juridisch bindend zijn[7]. Het Gerecht heeft niet gemotiveerd waarom het daar de facto anders overdenkt.

79. Het Gerecht heeft niet gemotiveerd aangetoond waarom het Land onrechtmatig handelt nu Clean Air e.a. niet voldoende hebben gesteld en onderbouwd dat het Land door andere luchtkwaliteitsstandaarden (te weten die van Attachment F) toe te passen dan die welke zijn neergelegd in de WHO Richtlijnen, de aan hem toekomende '*margin of appreciation*' heeft overschreden op een wijze die een '*fair balance*' verstoort.[8]

80. Het Gerecht stelt dat het Land onvoldoende informatie heeft verstrekt over de luchtverontreiniging en de risico 's daarvan. Het Gerecht heeft in r.o. 2.21 van het eindvonnis overwogen dat op zichzelf al de nodige informatie wordt verstrekt via de website www.luchtmetingen.org, maar dat de vraag rijst of met die informatie de bevolking daadwerkelijk en afdoende wordt bereikt.

81. Het Gerecht heeft niet gemotiveerd aangetoond op welke punten de informatie de bewoners niet heeft bereikt. Het gaat in de zaak om de bewoners benedenwinds het Schottegat. Het Land heeft aangetoond dat voor deze bewoners de nodige informatie is verstrekt. En deze bewoners zijn reeds op de hoogte van de luchtkwaliteit. Dat blijkt wel uit de hetgeen deze bewoners in hun verzoekschrift naar voren hebben gebracht.

82. In r.o. 3.2 heeft het Gerecht het Land veroordeeld om ervoor zorg te dragen dat vanaf 1 september 2020 ter plaatse van het meetstation Kas Chikitu geen overschrijding

[7] Rechtbank Den Haag 27 december2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:15380, r.o. 4.74.
[8] Vgl. Rechtbank Den Haag 27 december 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1538o, r.o. 4.89.

plaatsvindt van de luchtkwaliteitsnormen voor zwaveldioxide (SO_2) en fijnstof (PM) zoals vastgelegd in de WHO-guidelines als vermeld in productie 7F bij verzoekschrift, althans geen overschrijding plaatsvindt van door het Land vast te stellen en op deugdelijke wijze bekend te maken alternatieve normen voor zwaveldioxide (SO_2) en fijnstof (PM).

83. De Isla heeft in haar CvD uitvoerig aangegeven dat een Gerecht in het Koninkrijk der Nederlanden een land binnen het Koninkrijk niet kan 'veroordelen' tot toepassing van bepaalde, in een juridisch niet-bindend document neergelegde, luchtconcentratie-waarden zwaveldioxide en fijnstof. De Isla verwijst hierbij naar een arrest van de Hoge Raad van 9 april 2010[9]. Het Gerecht kan deze luchtconcentratiewaarden zwaveldioxide en fijnstof niet de facto 'verheffen tot wet' op Curaçao.

84. Het Gerecht heeft niet gemotiveerd waarom het ondanks deze stellingen van de Isla toch heeft gemeend het Land WHO-luchtkwaliteitsnormen te kunnen opleggen met betrekking tot de overschrijding van zwaveldioxide (SO_2) en fijnstof (PM). De Isla heeft verder aangetoond dat in de WHO Richtlijnen zelf is vermeld dat de daarin vermelde luchtconcentratiewaarden geen garantie bieden voor de menselijke gezondheid.

85. De hierboven aangehaalde punten zijn enkele voorbeelden. De grief is in zijn algemeenheid gericht tegen het nalaten van het Gerecht om het verweer van de gevoegde partijen mee te nemen in zijn beslissing.

Grief 12

86. Ten onrechte heeft het Gerecht de bewijslast op het Land gelegd onder verwijzing naar een beginsel (het voorzorgsbeginsel) van het EHRM en niet gemotiveerd waarom artikel 129 Rv[10] hier niet van toepassing is.

Toelichting op grief 12

87. Het Land heeft in eerste aanleg betoogd dat Clean Air e.a. niet hebben aangetoond dat de door hen gestelde klachten het gevolg zijn van de uitstoot van installaties op het industriegebied aan het Schottegat, omdat bewijzen in de vorm van medische rapporten ontbreken. En ook de gevoegde partij ISLA heeft betoogd dat Clean Air e.a. het causaal

[9] HR 9 april2010, ECLI:NL:HR:2010:6K4549, NJ 2010/388
[10] Art 129 Rv luidt: "*De partij die zich beroept op rechtsgevolgen van door haar gestelde feiten of rechten, draagt de bewijslast van die feiten of rechten, tenzij uit enige bijzondere rechtsregel of uit de eisen van redelijkheid en billijkheid een andere verdeling van de bewijslast voortvloeit.*"

verband tussen enerzijds de luchtverontreiniging en anderzijds de nadelige invloed op woning/privéleven en de overschrijding van het minimumniveau niet hebben aangetoond.

88. Clean Air e.a. hebben het steeds over de 18 doden die jaarlijks gemiddeld als gevolg van de uitstoot van SO_2 en PM te betreuren zijn. Clean Air e.a. verwijzen hiervoor naar het rapport van "Ecorys-NEI uit 2005 getiteld 'Economic Value of Strategic Options for Refineria di Kòrsou'.

89. Het Land heeft op die stelling van Clean Air e.a. al eerder aangegeven dat het onderzoek is verricht aan de hand van parameters welke betrekking hebben op de omgevingsfactoren van de stad Jakarta, Indonesia, welke volkomen verschillen van de omgevingsfactoren zoals die op Curaçao voorkomen (passaatwind, lagere vochtigheidsgehalte en andere omgevingsfactoren). Uit het rapport van Ecorys-NEI waarnaar Clean Air e.a. hebben gerefereerd, volgt dus in ieder geval niet dat als gevolg van de milieuvervuiling op Curaçao jaarlijks minimaal 18 vroegtijdige doden vallen.

90. In r.o. 4.7 van het Tussenvonnis van 14 januari 2019 rees vervolgens bij het Gerecht de vraag hoe de betogen van het Land en Isla dat Clean Air e.a. het causaal verband tussen enerzijds de luchtverontreiniging en anderzijds de klachten niet hebben kunnen aantonen, zich verhoudt tot het zogenoemde 'voorzorgsbeginsel'.

91. In r.o. 2.4 van het eindvonnis oordeelt het Gerecht vervolgens dat het in de rechtspraak van het EHRM aanvaarde voorzorgsbeginsel met zich meebrengt dat van het Land verwacht had mogen worden zijn betwisting van het causaal verband concreet te onderbouwen.

92. In randnummer 19 van zijn pleitaantekeningen comparitie heeft het Land aangegeven dat het voorzorgsbeginsel niet is bedoeld om toegepast te worden in situaties waar in algemene zin bekend is dat een causale relatie tussen bepaalde activiteiten en het intreden van bepaalde milieuschade kan bestaan, maar in een concreet geval die relatie niet is aangetoond.

93. Het Land stelt zich op het standpunt dat Clean Air e.a. niet hebben aangetoond dat de door hen gestelde klachten het gevolg zouden zijn van de uitstoot van fijnstof en zwaveldioxide door installaties op het Schottegat Industriegebied. Bewijzen in de vorm van medische rapporten van Clean Air e.a. ontbreken in de stukken.

94. Het Land is van mening dat er geen plaats is voor toepassing van het voorzorgsbeginsel in deze zaak. Het voorzorgsbeginsel heeft niet als doel om elk gebrek aan bewijs over het bestaan van een causale relatie tussen milieuomstandigheden en volksgezondheid in alle milieu gerelateerde aangelegenheden te 'helen'. Dat zou betekenen dat in milieu gerelateerde zaken de bewijslast met betrekking tot het onderwerp 'causaal verband' per definitie zou zijn omgekeerd c.q. een vermoeden van causaal verband zou bestaan. Dat zijn echter niet het doel en functie van het voorzorgsbeginsel. (randnummer 24 Pleitaantekeningen comparitie van het Land)

95. Op deze stellingen van het Land heeft het Gerecht niet gemotiveerd gereageerd.

Conclusie

96. Op voormelde gronden kan het vonnis van de Eerste Rechter geen standhouden en dient deze door het Hof te worden vernietigd.

MITSDIEN HET UW HOF MOGE BEHAGEN

(I) het aangevallen vonnis en, opnieuw recht doende, de vorderingen van appellant zoals verwoord in zij verzoek in eerste aanleg alsnog toe te wijzen;

(II) geïntimeerden te veroordelen in de kosten van beide instanties;

Namens appellant,

E. Kleist

W.R. Flocker

Deze zaak wordt behandeld door mr. drs. E. Kleist en mr. W.R. Flocker, kantoorhoudende bij FCW-Legal te Curaçao, Gomezplein 5, telefoonnummer 462-1919, faxnummer 462-1921 en e-mailadres eric@fcw-legal.com.

FCW LEGAL
ADVOCATEN · LAWYERS · ABOGADOS

Productie 1

FCW LEGAL
ADVOCATEN · LAWYERS · ABOGADOS

Op heden,
03 OKT. 2019
ter Griffie van het
Gerecht in Eerste Aanleg
van Curaçao ingediend.
De Griffier

AKTE VAN HOGER BEROEP

HET LAND CURACAO, zetelende te Fort Amsterdam 17 te Curaçao, appellant, te dezer zake domicilie kiezende ten kantore van FCW-Legal aan het Gomezplein 5 te Curacao en van welk kantoor advocaten mr. W.R. Flocker en mr. E. Kleist verklaren door appellant te zijn gemachtigd om ten deze voor en namens het Land te occuperen, bepaaldelijk ook om deze akte voor en namens het Land te ondertekenen en in te dienen;

verklaart hierbij in Hoger Beroep te komen van het vonnis, uitgesproken door het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao op **26 augustus 2019** en geregistreerd onder nummer **CUR201601517** tussen enerzijds appellant, oorspronkelijk verweerder, en anderzijds

(1) De stichting Foundation Clean Air Everywhere, statutair gevestigd en kantoorhoudende aan BB 34 te Biauwbaai te Curaçao;
(2) De heer Cornelis Gerrit van Berge, wonende Kaya Kashimiri 59 te Curaçao,
(3) Mevrouw Rubinah M. Bernardina, wonende Sucasa 58 te Curaçao,
(4) De heer Victor Daantje, wonende Kaya Kanchi 21 te Curaçao,
(5) Mevrouw Veronique Isabella Dekker, wonende Kaya Kashimiri 35 te Curaçao,
(6) De heer Roald Dekker, wonende Kaya Kashimiri 37 te Curaçao,
(7) Mevrouw Wilhelmina Johanna Dekker, wonende Blue Bay Resort BR 43 te Curaçao,
(8) De heer Arthur Donker, wonende Mons. Kieckensweg 21 te Curaçao,
(9) De heer Nellisson G. Medina, wonende Sucasa 58 te Curaçao,
(10) De heer Johan Fitzgerald van Megesen, wonende Bosweg 1 te Curaçao,
(11) De heer Gerrit Arie Mulder, wonende Blue Bay BO-5, te Curaçao,
(12) Mevrouw Jocelyn B.P. Plaate, wonende Kaya Barachiel 30 te Curaçao,
(13) Mevrouw Sanne Soeria Santoso, wonende Blue Bay BJ-05, te Curaçao;
(14) Mevrouw Yvonne Smolders van Scheers, wonende Blue Bay BK4 te Curaçao,
(15) De heer Martinus Laurens Verkade, wonende Bosweg 22 te Curaçao,
(16) De heer Marcelo Zimmerman, wonende Kaya Balastar 100 te Curaçao,
(17) De heer Arnold Dulfer, wonende Wishi 331-1A te Curaçao
(18) Mevrouw Britt Heuts, wonende Bosweg 1 te Curaçao,
(19) Mevrouw Merenciana Eg'daranelys, wonende Wishi 260 te Curaçao,
(20) De heer Jan Fokkelman, wonende te Hofweg 15 te Curaçao,

(21) Mevrouw Jeanette Philipps Molina, wonende Wishi 331-1B te Curaçao,
(22) Mevrouw Milva Koeiman, wonende Wishi 301 te Curaçao,
(23) Mevrouw Inesia Nilensha, wonende te Veeris 211 te Curaçao,
(24) Mevrouw Pamher Usheley Basilo, wonende te Wishi 318 te Curaçao,
(25) De heer Romke Jonker, wonende te Blue Bay B0-10 te Curaçao,
(26) Mevrouw Ruthmilda J. Cicilia, wonende te Wishi 150B te Curaçao,
(27) Mevrouw Sonia M. Doran Agustien, wonende te Whishi 150B te Curaçao,
(28) De heer Stanley Bodok, wonende te Oleanderweg 10 te Curaçao,
(29) Mevrouw Tremus Fabienne Augustina, wonende te Anzueweg 18 Boca Sami te Curaçao,
(30) Mevrouw Ludmila Wilson, wonende te Wishi 330 te Curaçao,

oorspronkelijk eisers, thans geïntimeerden, ter zake van voornoemde procedure domicilie gekozen hebbende ten kantore van de advocaten mr S.A. in 't Veld en mr. P.E.A.L.M. van de Laarschot, gevestigd aan de Christinalaan 11 te Curaçao.

Appellant verzoekt aantekening in het Register dat het Land zijn zaak door een advocaat wenst te doen bepleiten.

Curaçao, 3 oktober 2019.

E. Kleist

w.d. W.R. Flocker